

Den 20. juni 2003 afgav jeg endelig rapport om min inspektion den 12. marts 2003 af Pensionen Lysholmgård. I rapporten bad jeg pensionen og Direktoratet for Kriminalforsorgen om udtalelser mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg modtog herefter en udtalelse af 22. september 2003 fra Direktoratet for Kriminalforsorgen. Udtalelsen var vedlagt Pensionen Lysholmgårds udtalelse af 14. august 2003 med bilag.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad pkt. 3.2. – Individuel møblering

Under mit møde med pensionens beboere blev der fremsat ønske om udvidet adgang til at udskifte standardmøblementet med eget møblement.

Jeg bad derfor pensionen overveje om der var mulighed for i større omfang at tillade individuel møblering. Jeg bad om underretning om udfaldet af disse overvejelser og om direktoratets bemærkninger hertil.

Pensionen har oplyst at pensionen i betragtning af at den driver udslusningsvirksomhed, gerne ville have møbleret individuelt med et møblement indkøbt i samråd med pensionens beboere. Da kriminalforsorgen selv producerer møbler, har pensionens bevillinger imidlertid været betinget af indkøb fra kriminalforsorgens egen møbelproduktion.

Af direktoratets udtalelse fremgår følgende:

” ...

På telefonisk forespørgsel har pensionen yderligere oplyst, at det skyldes praktiske hensyn, at pensionen kun efter individuel aftale tillader beboerne at medbringe egne møbler, idet det vil kunne give pensionen problemer med opbevaringsplads, hvis beboerne frit kunne ønske standardmøblerne udskiftet med egne møbler. Endvidere vil der kunne opstå problemer med betaling for transport af egne møbler ved løsladelsen eller ved eventuelle overførsler til anden institution.

...”

Direktoratet har henholdt sig til det oplyste. Direktoratet har tilføjet at direktoratet blandt andet af hensyn til beskæftigelsen af de indsatte lægger vægt på at direktoratets institutioner indkøber de af kriminalforsorgen producerede møbler.

På baggrund af det oplyste og idet beboerne efter individuel aftale med pensionen har adgang til at medbringe egne møbler, foretager mig ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 3.3.8. – Pensionens vaskerum

Da pensionens vaskerum ikke var i samme vedligeholdelsesstand som resten af pensionen, bad jeg pensionen oplyse om vaskerummet indgik i pensionens vedligeholdelsesplan og eventuelt i pensionens renoveringsplan.

Pensionen har oplyst at den daglige rengøring af vaskerummet varetages af en af pensionens beboere som en del af den pågældendes tilrettelagte arbejdsstræning. Der udbetales arbejdsvederlag for rengøringen. Pensionens værelser og andre faciliteter vedligeholdes efter behov og ellers efter en overordnet renoveringsplan som lægges i pensionens teknik- og miljøudvalg. I anledning af rapportens bemærkninger er en planlagt renovering af beskadigede vægge mv. i blandt andet vaskerummet fremskyndet.

Direktoratet har henholdt sig til det af pensionen oplyste.

Jeg tager det oplyste til efterretning og foretager mig ikke videre vedrørende dette forhold.

Ad pkt. 3.5.2. – Pensionens personalefaciliteter

Jeg bad pensionen oplyse hvordan reoveringen af personaleafdelingen forløber.

Pensionen har oplyst at de planlagte forandringer af selve lokaliteterne efter aftale med det håndværksuddannede personale forventedes gennemført i løbet af efteråret 2003. Videre har pensionen oplyst at nødvendigt materiale til udskiftning af døre, vinduer mv. forventedes leveret i løbet af august 2003 hvor der var indgået aftale med eksterne håndværkere om udskiftning.

Direktoratet har henholdt sig til det oplyste.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad pkt. 6. – Undervisning

Under mit møde med pensionens beboere oplyste beboerne at der havde været mange aflyste undervisningstimer på grund af sygdom hos personalet på de senest gennemførte undervisningshold.

Jeg bad derfor pensionen oplyse om der ofte sker aflysning af undervisning.

Pensionen har oplyst at udslusningholdene i forskellig grad havde været ramt af sygdom hvilket nødvendiggjorde aflysning af timer. I forbindelse med at der medio 2003 blev udarbejdet en evaluering til direktoratet af udslusningsholdet Job - Uddannelse - Fritid blev der besluttet en anden opbygning af lærerstaben ved de efterfølgende hold. Den væsentligste ændring er at der blandt dagpersonalet fra driftsenheden og fra ledelsen allerede fra kursusstart afsættes såvel ekstra lærerkræfter som en afløserordning til brug for de situationer hvor døgnpersonalet må melde fra på grund af sygdom.

Direktoratet har henholdt sig til pensionens oplysninger. Direktoratet har anført at pensionen med ændringen af tilrettelæggelsen af udslusningsholdene har tilvejebragt en ordning der så vidt muligt modvirker aflysning af undervisningstimer.

Under henvisning til de planlagte ændringer i tilrettelæggelsen af undervisningen foretager jeg mig ikke videre vedrørende dette forhold.

Ad pkt. 8. – Fritid

Under mit møde med beboerne blev det oplyst at beboerne var utilfredse med den eksisterende ordning for brug af henholdsvis pensionens sportshal og motionsrummet i den tilstødende pension Kastanienborg.

Jeg bad om pensionens bemærkninger til dette. Jeg bad desuden pensionen om at overveje om det ville være hensigtsmæssigt at indføre en mere fast ordning for adgangen til faciliteterne.

Pensionen har oplyst følgende:

- at brugen af motionslokalet på Kastanienborg skulle fastlægges efter aftale med beboerne i forbindelse med skemalægningen af efterårets udslusningshold i september og oktober 2003,
- at spørgsmålet ville blive drøftet generelt på personalemøder og fællesmøder, og
- at der ville blive taget initiativ til en drøftelse med ledelsen af Pensionen Kastanienborg vedrørende brugen af henholdsvis motionslokalet på Kastanienborg og sportshallen på Lysholmgård. (Pensionen har i den forbindelse oplyst at det er pensionens opfattelse at drøftelserne skal ske med henblik på at etablere en ordning hvorefter begge lokaliteter kan bruges uden personaleledsagelse).

Direktoratet har henholdt sig til pensionens oplysninger.

På baggrund af oplysningerne om iværksættelse af konkrete og generelle initiativer med henblik på at tilvejebringe en efter aftale med beboerne mere skemalagt brug af lokalet og eventuelt en ordning der ikke forudsætter personaleledsagelse, foretager jeg ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

I et lille ubenyttet rum som fandtes i forlængelse af og med udsigt til sportshallen, stod der på tidspunktet for inspektionen nogle motionsredskaber og et bordtennisbord. Det blev oplyst at pensionen overvejede hvorvidt rummet evt. skulle anvendes som undervisningslokale eller motionsrum.

Jeg bad pensionen om at oplyse hvad pensionens overvejelser med henblik på udnyttelse af rummet gav anledning til.

Pensionen har oplyst at der på sigt arbejdes med at etablere et undervisningslokale ud over det eksisterende, og samtidig er det hensigten på selve pensionen at etablere et motionslokale hvor pensionens motionsredskaber kan opstilles. Da der i 2003 er blevet gennemført store besparelser på kriminalforsorgens område, skal løsningen på lokaleproblemet findes inden for rammerne af pensionens egen bevilling. Pensionen vurderede det som tvivlsomt at pengene ville kunne findes i 2003.

Pensionen har videre anført at problemstillingen vedrørende motionslokalet skal ses i sammenhæng med pensionens brug af motionslokalet på Kastanienborg.

Direktoratet har ingen bemærkninger til det oplyste.

Jeg tager det oplyste til efterretning og foretager mig ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 9. – Husorden

Jeg bad direktoratet tage stilling til om pensionens husorden lever op til de krav der er fastsat i § 5 i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner mv., jf. vejledningen til cirkulæret. Jeg oplyste at dette eventuelt kunne ske samtidig med direktoratets godkendelse af pensionens nye husorden.

Direktoratet har oplyst i udtalelsen af 22. september 2003 og senest telefonisk den 1. december 2003, at godkendelsen af husordenen er under behandling i direktoratet, og at der vil blive taget stilling til spørgsmålet. Direktoratet har videre oplyst at jeg vil blive underrettet om resultatet af direktoratets stillingtagen.

Jeg har noteret mig at jeg vil blive underrettet om direktoratets stillingtagen.

Ad pkt. 10. – Besøg

Jeg bad pensionen oplyse om, og i givet fald hvordan, pensionen kontrollerer tilladelser til overnattende gæster under 18 år, herunder hvordan det kontrolleres dels hvem der er forælder/værge, og dels om det faktisk er den pågældende som har underskrevet tilladelsen.

Pensionen har oplyst at hvor der er tale om unge § 78-afsonere (straffuldbyrdslovens § 78, stk. 2, vedrører dømte under 18 år), arbejder pensionen tæt sammen med familie, sociale myndigheder m.fl. Pensionen har derfor et relativt godt kendskab til de personer der står de 15-17-årige nær, heriblandt kæresten og forældre/værger.

Pensionen har videre oplyst at pensionens praksis følger den der gælder for alle afsonere. Pensionen kontrollerer oplysningerne hvis der er anledning til mistænksomhed, eller hvis blot man ikke kender personen. Kontrollen foregår som oftest telefonisk.

Direktoratet har henholdt sig til det af pensionen oplyste.

Jeg tager det oplyste til efterretning og foretager mig for så vidt angår denne rapport ikke videre vedrørende spørgsmålet.

Ad pkt. 11. – Medicinskab og lægejournaler

Jeg henstillede at pensionen etablerede en lås på det uaflåste medicinskab hvor beboernes medicin blev opbevaret.

Pensionen har over for direktoratet telefonisk oplyst at pensionen umiddelbart efter inspektionen anskaffede en lås til skabet. Pensionen har endvidere oplyst at pensionen nu har indkøbt et egentligt medicinskab med lås.

Direktoratet har henholdt sig til det oplyste.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Jeg bad desuden pensionen om at oplyse hvor beboernes lægejournaler (som pensionen modtager fra moderanstalterne samtidig med beboerne) opbevares.

Pensionen har oplyst at institutionen kun sjældent modtager journaler fra moderinstitutionerne. Når det sker – ca. 2-4 gange for hver 100 beboere – opbevares lægejournalen sammen med beboernes chartek i et aflåseligt skab.

Direktoratet har oplyst at direktoratet på baggrund af reglerne for opbevaring af lægejournaler har drøftet spørgsmålet om hvorledes lægejournalerne mest hensigtsmæssigt opbevares. Direktoratet har aftalt med pensionen at eventuelle lægejournaler fremover ikke opbevares i institutionen, men returneres til moderinstitutionen medmindre beboeren på forespørgsel udtrykker ønske om at lægejournalen bliver videresendt til den læge som pensionen sædvanligvis benytter.

Jeg tager det oplyste til efterretning og foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 13. – Opholdsbetaling

Jeg anførte at jeg gik ud fra at pensionen i hver enkelt sag hvor der er tale om dobbelt husførelse, foretager en konkret vurdering af om der skal ske bortfald eller nedsættelse af opholdsbetalingen, jf. § 3 i bekendtgørelse nr. 396 af 17. maj 2001 om betaling for ophold i kriminalforsorgens institutioner. Jeg bad pensionen oplyse om det er korrekt.

Pensionen har oplyst at der altid foretages en konkret vurdering, hvilket betyder at der også for beboere som ikke har dobbelt husførelse, kan ske bortfald eller nedsættelse af opholdsbetalingen.

Direktoratet har henholdt sig til det oplyste.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad pkt. 14. – Talsmandsordning

Jeg bad direktoratet om en udtalelse om hvorvidt pensionens ordning vedrørende talsmænd er i overensstemmelse med de gældende regler, herunder bestemmelserne i § 2, stk. 3, og § 8 i Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001 (talsmandsbekendtgørelsen).

Direktoratet har udtalt følgende:

”Pensionen har henvist til det medsendte regelsæt om beboerindflydelse.

Det fremgår bl.a. heraf, at beboernes mulighed for at øve medindflydelse sikres ved afholdelse af månedlige fællesmøder, hvor deltagelse er obligatorisk for beboerne. Det fremgår endvidere, at pensionens medindflydelsesordning tages op til genovervejelse efter behov – normalt hvert år i september.

Hvis de indsatte ikke har valgt talsmænd, fremgår det af talsmandsbekendtgørelsens § 2, stk. 3, at institutionen ved opslag eller lignende skal orientere de indsatte om muligheden herfor.

Det er direktoratets opfattelse, at det ikke er tilstrækkeligt, at det fremgår af regelsættet, at pensionens medindflydelsesordning tages op til genovervejelse efter behov. Efter § 2, stk. 3, skal beboerne specifikt orienteres om muligheden for at vælge talsmand. Direktoratet vil tilkendegive dette over for pensionen.

Efter talsmandsbekendtgørelsens § 8 fastsætter institutionens leder nærmere regler om gennemførelsen af de indsattes medindflydelse, herunder om antal af talsmænd m.v.

Uanset at der ifølge beboerbeslutning ikke er en egentlig talsmandsordning, er det direktoratets opfattelse, at pensionen skal fastsætte regler efter § 8 om indførelse af en talsmandsordning, hvis beboerne skulle ønske en sådan indført. Direktoratet vil derfor anmode pensionen om at fastsætte regler efter bekendtgørelsens § 8.

...”

Jeg tager det oplyste til efterretning, herunder navnlig at direktoratet vil anmode pensionen om at fastsætte regler i henhold til talsmandsbekendtgørelsens § 8. Jeg går ud fra at direktoratet følger op på dette.

Ad pkt. 15. – Aviser

Jeg bad pensionen oplyse hvordan pensionen forholder sig til bestemmelserne i straffuldbyrdeslovens § 58, stk. 1 og stk. 3, henholdsvis om at en indsat skal have mulighed for at holde sig orienteret bl.a. ved avislæsning, og at udenlandske indsatte så vidt muligt bør have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog.

Pensionen har oplyst at der siden pensionens etablering i 1996 ganske få gange har været fremsat ønske om særlige danske og udenlandske aviser. Når det sker, søges problemet løst ved aftale med udgivere, bibliotek, ambassade o.l. Pensionen har endvidere oplyst at der ikke

har været ønsker om udenlandsk eller dansk læsestof siden pensionens edb-cafe med internet-adgang blev etableret.

Over for direktoratet har pensionen via e-mail desuden oplyst at pensionen dagligt abonnerer på Politiken, B.T. og Ekstrabladet.

Direktoratet har oplyst at direktoratet ikke har bemærkninger vedrørende pensionens danske beboeres muligheder for at holde sig orienterede.

Videre har direktoratet udtalt følgende:

”Det fremgår af § 58, stk. 3, i straffuldbyrdelsesloven, at udenlandske indsatte så vidt muligt bør have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog. Det fremgår endvidere af forarbejderne til bestemmelsen, at udtrykket ’så vidt muligt’ betyder, at der ikke alene er praktiske men også økonomiske grænser for institutionens pligt til at gennemføre denne ret.

Direktoratet mener, at pensionen i tilstrækkelig grad lever op til straffuldbyrdelseslovens regler, da pensionens udenlandske beboere har mulighed for – via Internettet – at holde sig orienteret på deres eget sprog.”

Jeg er enig med direktoratet og foretager mig ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 16. – Udgang

Jeg bad pensionen og Direktoratet for Kriminalforsorgen om at oplyse hvorfor pensionens husorden vedrørende hjemkomsttidspunkt efter udgang ikke er affattet i overensstemmelse med det som der blev enighed om på et møde i februar 2000 mellem direktoratet og kriminalforsorgens pensioner. Ifølge pensionens husorden er hjemkomsttidspunktet kl. 22.30. Ifølge det aftalte på mødet skal hjemkomsttidspunktet være kl. 23.00 på alle pensioner.

Pensionen har bl.a. oplyst at hjemkomsttidspunktet ønskes fastsat til kl. 22.30 fordi pensionen næsten altid har beboere i alderen 15-17 år som om muligt gerne skulle have en ordentlig nattesøvn. Der går ofte 1-2 timer efter hjemkomsttidspunktet før der er ro på værelser og afdelinger, og pensionen lægger vægt på at pensionens beboere er friske og aktive fra morgenstunden hvor der er fælles morgenkaffe kl. 8.

Pensionens døgnpersonale skal have otte timers hviletid, og døgnpersonalet har derfor sovevagt uden for norm i tidsrummet kl. 23.30 til 7.30.

Direktoratet har i udtalelsen af 22. september 2003 oplyst at direktoratet er blevet opmærksom på at flere pensioner ønsker at ændre hjemkomsttidspunktet, og at dette derfor skulle drøftes under et møde mellem direktoratets og pensionerne i oktober 2003. Den 1. december 2003 oplyste direktoratet telefonisk at mødet var blevet afholdt, og at det på mødet blev besluttet at hjemkomsttidspunktet i udgangspunktet fortsat er kl. 23.00, men at de enkelte pensioner kan fastsætte et andet hjemkomsttidspunkt hvis der foreligger særlige grunde. En ansøgning om dispensation foreligger fra Pensionen Lysholmgård, og der vil blive taget stilling til den samtidig med godkendelsen af pensionens husorden. (Se pkt. 9). Direktoratet vil underrette mig om hvorvidt pensionens dispensationsansøgning bliver imødekommet.

Jeg tager det oplyste til efterretning, herunder at ombudsmandsembedet vil blive orienteret om resultatet af direktoratets behandling af pensionens dispensationsansøgning.

Ad pkt. 17.2. – Retsgrundlaget

Jeg bad direktoratet oplyse om direktoratet i lyset af straffuldbyrdelsesloven og de dertil knyttede nye regler ville overveje eller havde overvejet det eventuelle behov for en ændring af Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af Kriminalforsorgens pensioner m.v. der blandt andet refererer til den med vedtagelsen af straffuldbyrdelsesloven ophævede og erstattede § 49, stk. 2, i straffeloven og omtaler et gammelt udgangscirkulære.

Direktoratet har oplyst at der i øjeblikket foretages en gennemgang af kriminalforsorgens cirkulæresamling, og at det i den forbindelse er besluttet at cirkulære af 4. juni 1993 skal revideres. Direktoratet har endvidere oplyst at revisionen forventes afsluttet ved udgangen af 2003.

Jeg tager det oplyste til efterretning. Jeg går ud fra at ombudsmandsembedet bliver underrettet når cirkulæresamlingen er færdigrevideret.

Ad pkt. 17.2.1. – Advarsler – notatpligt

Jeg tilkendegav at det efter min gennemgang af fem udlånte sager ikke umiddelbart så ud som om pensionen fuldt ud havde iagttaget sin notatpligt. Jeg bad pensionen oplyse om dette var korrekt, eller om der andre steder var gjort notater om tildelte advarsler. Hvis det ikke var tilfældet, bad jeg pensionen overveje hvordan pensionen fremover vil sikre at der gøres notater i overensstemmelse med de gældende regler. Jeg bad om direktoratets bemærkninger hertil.

Pensionen har beklaget at notatpligten i de fem konkrete sager ikke er blevet overholdt fuldt ud. Pensionen har endvidere oplyst at pensionens ledelse på flere områder og i flere omgange har iværksat tiltag der fremmer at notatpligten overholdes. Desuden har pensionen oplyst at der arbejdes kontinuerligt med at støtte, vejlede og kontrollere at notatpligten overholdes.

Direktoratet har henholdt sig til det som pensionen har oplyst, herunder pensionens beklagelse af at notatpligten i de fem konkrete sager ikke er blevet overholdt fuldt ud.

Direktoratet har videre udtalt at det er direktoratets opfattelse at notat om tildelte advarsler bør fremgå af personjournalerne og ikke kun af det såkaldte ”disciplinærskema” der ligger i et gult omslag i sagen. Direktoratet har oplyst at direktoratet har meddelt pensionen dette.

Jeg er enig med pensionen og direktoratet i at det er beklageligt at pensionen ikke i de pågældende sager fuldt ud har overholdt notatpligten.

Jeg har noteret mig det af pensionen oplyste om bestræbelserne på at sikre at notatpligten overholdes.

Jeg er enig med direktoratet i at det ikke er tilstrækkeligt at notat om tildelte advarsler fremgår af det såkaldte "disciplinærskema". Da direktoratet har meddelt pensionen dette, går jeg ud fra at pensionen fremover gør notat om tildelte advarsler i personjournalerne.

Ad pkt. 17.2.2. – Partshøring forud for beslutningerne om bortvisning

Jeg bad direktoratet udtale sig om hvorvidt undtagelsesreglen i forvaltningslovens § 9, stk. 4, vedrørende partsaktindsigt og dermed partshøring efter direktoratets opfattelse gælder i (alle) sager om bortvisning fra pensioner.

Hvis det var direktoratets opfattelse at undtagelsesreglen finder anvendelse i sager om bortvisning, bad jeg direktoratet om dels at udtale sig om hvordan det sikres at det i bortvisnings-sager bliver overvejet om der alligevel skal ske partshøring som følge af at forvaltningsloven er en minimumslov, og at forvaltningslovens § 9, stk. 4, ikke hindrer meraktindsigt, og dels at overveje vejledning af pensionerne i administrationen af undtagelsesreglen.

Direktoratet har beklaget at det ikke har været muligt at besvare spørgsmålet. Direktoratet har oplyst at direktoratet da spørgsmålet er af principiel karakter, har fundet det rigtigst at involvere departementet i besvarelsen.

I brev af 3. november 2003 har direktoratet endvidere oplyst at direktoratet på baggrund af tilkendegivelser fra nogle af kriminalforsorgens institutioner yderligere har besluttet at involvere departementet i en generel problemstilling vedrørende forvaltningslovens § 9, stk. 4, i relation til de såkaldte "blandede sager" (se herom min endelige rapport s. 41).

Direktoratet har i brevet af 3. november 2003 tilkendegivet at direktoratet vil orientere ombudsmandsembedet om sagens status medio december 2003.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at direktoratet vil holde ombudsmandsembedet orienteret om sagens status. I forhold til denne rapport foretager jeg mig ikke videre vedrørende spørgsmålet.

Ad pkt. 17.2.2. – Beslutningerne om bortvisning – notatpligt

Jeg konstaterede at det i en af de fem udlånte sager ikke så ud som om pensionen havde iagttaget notatpligten, og bad om pensionens bemærkninger hertil.

Pensionen har anført følgende:

”Beklageligvis er indholdet i den orienterende rapport af 7. januar 2003 ikke så detaljeret som ønskeligt og formuleringerne ej heller så koncise. Notatpligten kan derfor ses tilsidesat, men det skal anføres, at det tilstedeværende personale klart kunne konstatere, at en række genstande, der forefandt sig på pågældendes værelse tilhørte pensionen i og med de selv havde deltaget i indkøb af disse. Det skal beklages, at den orienterende rapport derfor fremstår både indforstået og ufuldstændig.”

Direktoratet har henholdt sig til det som pensionen har oplyst og beklaget.

Jeg er enig i at det er beklageligt at pensionen har tilsidesat notatpligten, og tager pensionens øvrige oplysninger om sagen til efterretning.

Jeg konstaterede at brevet til moderinstitutionen i alle sagerne tjener som notat om baggrunden for bortvisningen. Jeg bad direktoratet om at oplyse om den begrundelse der er anført i brevene, er tilstrækkelig i forhold til reglen i cirkulærets § 6, stk. 5, 1. pkt.

Direktoratet har udtalt at det er direktoratets opfattelse at der i de fem konkrete sager er givet en begrundelse der opfylder kravene i cirkulærets § 6, stk. 5, idet der i hvert enkelt tilfælde er redegjort for grundlaget for bortvisningen og for selve afgørelsen.

Direktoratet har videre anført at begrundelsen derimod ikke opfylder kravene i forvaltningslovens § 24.

I Folketingets Ombudsmands inspektionschefts opfølgingsrapport af 29. december 2000 vedrørende inspektion af Pensionen Skejby blev udtalt:

”...

Da afgørelser om bortvisning fra en pension ligesom disciplinære afgørelser i forhold til de indsatte i fængslerne og arresthusene er indgribende afgørelser, kan der – uanset at bestemmelserne om notat i disciplinærstrafcirkulærene udtrykkeligt i modsætning til bestemmelsen om notat i cirkulæret om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner angiver krav til indholdet af begrundelsen – efter min opfattelse med samme begrundelse argumenteres for at også notaterne efter sidstnævnte cirkulære om begrundelsen for afgørelsen bør opfylde kravene i forvaltningslovens § 24.

Idet jeg går ud fra at direktoratet vil overveje dette spørgsmål i forbindelse med den gennemgang af (bl.a.) dette cirkulære som jeg går ud fra vil ske i forbindelse med gennemførelsen af straffuldbyrdsloven, foretager jeg mig ikke videre vedrørende dette forhold.

...”

Under henvisning til den ovenfor citerede tilkendegivelse har direktoratet udtalt at direktoratet i forbindelse med den nu bebudede revision af cirkulæret (se pkt. 17.2.) vil overveje om der bør fastsættes regler om at notater i forbindelse med bortvisning bør opfylde kravene i forvaltningslovens § 24.

Jeg tager det oplyste til efterretning og foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 17.2.2. – Beslutningerne om bortvisning – klagevejledning

Jeg bad direktoratet oplyse om beslutninger om bortvisning fra pensioner træffes i henhold til straffuldbyrdsloven og dermed er omfattet af lovens klagefrist (§ 111), eller om hjemlen for beslutningerne eventuelt skal findes i anstaltsforholdet, jf. Jon Andersen m.fl., Forvaltningsret (2003), s. 308f.

Direktoratet har tilkendegivet at det er direktoratets opfattelse at hjemlen for beslutninger om bortvisning skal findes i anstaltsforholdet.

Jeg har noteret mig direktoratets holdning og foretager for så vidt angår denne rapport ikke videre vedrørende spørgsmålet.

Ad pkt. 17.2.2. – Beslutningerne om bortvisning – delegation

Jeg bad pensionen oplyse om der er fastsat interne regler om delegation, jf. vejledning nr. 11991 af 29. juni 2001 om adgangen til delegation i kriminalforsorgens institutioner, og i givet fald bad jeg om en kopi heraf.

Af direktoratets udtalelse fremgår følgende:

”Pensionen har henvist til bilag 2, hvoraf det fremgår, at den daglige faglige ledelse henhører under viceforstanderen, hvilket betyder, at disciplinærsager normalt forelægges viceforstanderen først. Som regel drøfter viceforstander sagen med forstander før, under eller efter afgørelse træffes.

Både forstander og viceforstander fungerer som bagvagt året rundt. Som udgangspunkt ringes der først til viceforstander, da langt de fleste opståede sager omhandler beboerklientellet. I sager omhandlende langtidsafsonere samt afsonere med særlige domme, særlige afsoningstider samt afsonere, der har været vanskelige at placere, da kontaktes forstander også altid.

Pensionen har endvidere (under besvarelsen af punkt 17.2., side 48) oplyst, at kun forstander og viceforstander træffer afgørelse om bortvisning.

Det fremgår af § 6 i cirkulære om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner, at bestemmelse om bortvisning træffes af pensionens forstander eller den, der bemyndiges dertil. Det fremgår endvidere af punkt 10 i vejledning om adgangen til intern delegation i kriminalforsorgens institutioner, at de lokale kompetenceforhold og arbejdsgange bør være udtrykkeligt fastsat i lokale regler i de tilfælde, hvor kompetencen er henlagt til institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil.

Det er på den baggrund direktoratets opfattelse, at spørgsmålet om, hvem der har kompetencen til at træffe afgørelse om bortvisning, bør fastsættes udtrykkeligt i de lokale regler, hvilket direktoratet vil gøre pensionen opmærksom på.”

Under henvisning til det oplyste om at direktoratet vil gøre pensionen opmærksom på at der bør fastsættes regler hvoraf det udtrykkeligt fremgår hvem der har kompetencen til at træffe afgørelse om bortvisning, foretager jeg ikke videre vedrørende dette spørgsmål. Jeg går ud fra at direktoratet efterfølgende modtager kopi af de interne regler som pensionen fastsætter.

Vedrørende to konkrete sager bad jeg pensionen oplyse om det faktisk var de pågældende fængselsfunktionærer eller viceforstanderen der traf beslutning om bortvisning.

Pensionen har oplyst at kun forstander og viceforstander på pensionen træffer beslutning om bortvisning. Pensionen har endvidere oplyst at det forhold at de citerede tekster kan give et andet indtryk, udelukkende skyldes at det vagthavende personale høres og inddrages i disciplinærsager der kan føre til bortvisning/tilbageførsel, hvorfor formuleringerne ikke altid er helt korrekte.

Direktoratet har henholdt sig til det som pensionen har oplyst om at det kun er forstander og viceforstander som træffer beslutning om bortvisning.

Direktoratet har videre oplyst at direktoratet imidlertid finder at pensionen fremover bør formulere notaterne mere præcist således at der ikke er tvivl om hvem der har truffet beslutningen om bortvisning. Endelig har direktoratet oplyst at direktoratet har meddelt pensionen dette.

Jeg tager det oplyste til efterretning. Jeg er enig med direktoratet i at det tydeligt bør fremgå af sagerne hvem der faktisk har truffet beslutning om bortvisning.

Ad pkt. 17.3. – Beslutningerne om bortvisning – kompetence til at fastsætte udgangsvilkår

Under henvisning til notater i en konkret sag der tydede på at pensionen havde besluttet at den pågældende som reaktion på udgangsmisbrug i en periode skulle undergives fængselsvilkår i forbindelse med udgang, udtalte jeg på baggrund af det relevante retsgrundlag at jeg gik ud fra at det er moderinstitutionen der er kompetent til at træffe beslutning om udstationering og om hvilke udgangsvilkår der skal gælde for udstationerede.

Jeg bad videre direktoratet om en udtalelse om hvorvidt pensionen som en reaktion på udgangsmisbrug uden forelæggelse for den givne moderinstitution kan beslutte at der i en periode skal gælde fængselsvilkår i stedet for pensionsvilkår.

Direktoratet har udtalt følgende:

”Direktoratet er enig i den af ombudsmanden angivne opfattelse, hvorefter moderinstitutionen har kompetencen til at træffe beslutning om udstationering og om, hvilke udgangsvilkår der skal gælde for udstationerede. Direktoratet finder det på denne baggrund beklageligt, såfremt det i pensionens notat af 12. oktober 2001 anførte er udtryk for, at pensionen (af egen drift) har besluttet at ændre pågældendes udgangsvilkår.

Direktoratet vil gøre pensionen opmærksom herpå.”

Jeg er enig med direktoratet i at det er beklageligt hvis pensionen uden den fornødne kompetence har truffet beslutning om hvilke udgangsvilkår den pågældende beboer (og eventuelle andre beboere) skal undergives. Jeg tager til efterretning at direktoratet vil gøre pensionen opmærksom på de gældende kompetenceregler.

Pkt. 19. – Opfølgning

Jeg har som ovenfor tilkendegivet noteret mig at direktoratet vil underrette mig om resultatet af direktoratets stillingtagen til pensionens husorden og dispensationsansøgning (pkt. 9 og pkt. 16) og status i sagen vedrørende spørgsmålet om anvendelsen af forvaltningslovens § 9, stk. 4 (pkt. 17.2.2.).

Jeg betragter i øvrigt sagen vedrørende min inspektion af Pensionen Lysholmgård som afsluttet.

Pkt. 20. – Underretning

Denne rapport sendes til Pensionen Lysholmgård, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og pensionens beboere.

Jens Møller

Direktør